

Släktforskarlagarna i Örebro 2010

*Höstmöte i Ängelholm den 24 oktober
inbjudan på sidan 9*

Gudomlig...Höst...

Så nalkas oss hösten och därmed julen med stormsteg när jag skriver de här raderna på tåget en vecka efter släktforskardagarna i Örebro och är på väg till höstens första styrelsemöte hos DIS i Linköping.

Igår kom scouterna in i butiken, där jag jobbar och undrade om vi skulle ha den sedvanliga annonsen till deras julbasar. Det var då jag fick en tankeställare om att det inte är så långt kvar till jul.

För en tid sedan var jag och Monica med om ett gudomligt ögonblick i Malmö Arena. Inför 9 000 i publiken underhöll Leonard Cohen oss tillsammans med ett gäng underbart duktiga musiker. Först under två gånger en timme med paus, för att därefter musicera under drygt en timme till med stående ovationer efter varje låt. Leonard Cohens ansikte var ett enda STORT leende och man riktigt såg och hörde hur han njöt! Allt var perfekt med fantastiska musiker (bl.a. en hammond-orgel med lesley cabinet, där bara orgeln väger drygt 200 kg). Jag har knappt hört en Hammondorgel sedan 70-talet, dessutom var organisten superskicklig! Det var som en dröm!

Glöm inte bort våra olika träffar och framför allt inte vårt höstmöte i Ängelholm den 24 oktober (se inbjudan på sidan 9). Det är Björn Johansson som besöker oss med sin husbil och visar alla finesser – och de är många – med kartfunktionen i Disgen 8.2a. Det är Björn som har konstruerat kartfunktionen i programmet, så passa på tillfället.

Så kom då äntligen den nya dödskvivan (nr 5) under släktforskardagarna i Örebro, liksom skivan Sveriges befolkning 1880 från SVAR. På skivan finns samma uppgifter som den som har abonnemang kan finna på SVAR:s hemsida, men det är bättre sökmöjligheter på CD:n. Mässan på släktforskardagarna var mycket trevlig med allt samlat i en proffsig utställningshall. Framför allt tyckte jag att Riksarkivet hade en trevlig samlingsmonter med personal och information från de olika arkiven i Sverige.

Olof Cronberg visade mig en betaversion av DISPOS där man har länkar till AD och Svar liksom som man har idag till Gonline. Med den nya versionen kommer det att bli mycket lättare hitta till källmaterialet på nätet, under förutsättning att man har abonnerat på tjänsten. Fungerar allt som planerat räknar Olof med att släppa den nya DISPOS-versionen i slutet av hösten.

Vi syns och hörs!

Jan Nilsson
Eder Ordförande

DISkutabelt

medlemsblad för Föreningen för
Datorhjälp I Släktforskningen,
region syd. DIS Syd.
Utgivningsbevis 21725

Upplaga

3 500 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare

Jan Nilsson

Redaktör och layout

Mats J. Larsson
mats@dis-syd.se

Tryck

Kristianstads Boktryckeri AB

DIS Syd

Porfyrvägen 20, 224 78 Lund
Bg 246-7058
Org.nr 846005-7527
Hemsida:
<http://www.dis-syd.se>

Årsavgift

Helbetalande 50 kr
Famijemedlem 25 kr
Medlemsskap i DIS centralt krävs:
Helbetalande 130 kr
Famijemedlem 65 kr

Adressändring

Görs alltid hos:
Föreningen DIS, Gamla Linköping
582 46 Linköping

Bidrag till DISkutabelt

Vill du dela med dig av dina erfarenheter av släktforskning med eller utan dator? Har du synpunkter på vår tidning eller vår förening. Vi tar gärna mot ditt bidrag i *DISkutabelt*. Kontakta vår redaktör Mats J Larsson på 044-126391 eller mats@dis-syd.se. Manusstopp för nästa nummer är den 8 november 2010.

Fotograf är som vanligt Jan Nilsson. På första sidan ses kronprinsen från 1810, Närkes mässingssextett blåsa fanfar, invigningsfamiljen Gullberg, Örnbergspristagarna Gunilla Nordlund och Elisabeth Renström flankerade av budkavlarna sedan 1987.

Redaktörens spalt

Trots de vedermödor som redaktören och kassören utsatte sig för under fjolårets släktforskar dagar i Falköping och för att inte göra läsekretsen besviken, så bestämde Caj och jag oss oförfärade att resa tillsammans även i år under fältropet; ”Mot Örebro”! Men visa av fjolårets strapatser med GPS, valde vi tåg i stället för bil eftersom spårbinden trafik kör utan GPS.

Det var inte alldeles enkelt att beställa tågbiljett med den rabatt som släktforskarförbundet erbjöd på svenska folkets järnväg. Bokningen skulle göras på nätet – gubevars. Det är tur att er kassör redan är vithårig, annars hade han blivit det! Vi åkte utan rabatt och det visade sig gå precis lika bra. Vi kom fram!

Men nu ska vi inte gå händelserna i förväg. Vi åkte från Svalöv respektive Kristianstad och sammanstrålade på X2000 i Hässleholm och hamnade bredvid varandra i vagn sex. Byte i Mjölby för vidare färd norrut med Bergslagståget, som framförs av Tågkompaniet (se där förklaringen till rabattsvårigheterna). Där träffade vi försenade släktforskar kollegor från Kalmar, som haft en besvärligare resa, med nedfallna träd i Nybro och missat tåg i Alvesta. Världen är inte rättvis, konstaterade Caj sakligt (har jag nämnt att han är kassör?), för att trösta dem. Tåget tuffade vidare (jag vet att det inte tuffar nu för tiden, men en redaktör har friheten att skriva tuffa, det är mera litterärt liksom), vi passerade Motala och stannade i Kumla, dock endast för avstigande. I

Hallsberg konstaterade Kalmar-Janne att lokföraren hade stigit av och att tåget for vidare samma väg som det kommit – vi for baklänges alltså!

Mysteriet sysselsatte oss ett bra tag innan Jannes kvinnliga resällskap frågade oss om vi skulle gå av på Örebro Södra eller Örebro Central. Va? sa vi. Finns det två järnvägsstationer i Örebro? Janne och damen gick av på Södra. Caj och jag, som inte tar några chanser, åkte vidare till Örebro C. Avstigna letade Caj efter hotellbeställningen, för att kolla vad hotellet hette, medan jag stolt vecklade ut den Örebrokarta, jag plockat på mig i Örebroföreningens monter på fjolårets släktforskar dagar. Här behövs det ingen GPS inte! Caj meddelade att hotellet hette Scandic och det låg intill Conventum, där hela evenemanget skulle gå av stapeln. Med skammens rodnad på mina kinder höll jag upp kartan för Caj – Örebros gröna oaser! Vi fick i stället kasta oss över en vacker urinnevånare, som tittade överseende på oss och föreslog taxi. En sann kassör åker min själ inte taxi, sa Caj och jag höll förstås med, även om en sann redaktör kan ha andra preferenser.

Vi började traska i den utpekade riktningen i vackert Örebroväder. Efter en stund mötte vi Kalmar-Janne i motsatt färdriktning med god fart. Vadan och varthän? frågade vi vår nyvunne vän. Vandrarhemmet, svarade Janne hurtigt, jag skulle ha gått av på Örebro C, man borde ha GPS! Nä! svarade vi med tillkämpad säkerhet och fortsatte kavata vår promenad. Snart såg vi vårt hotell – vi var vid målet för resan.

I Falköping hade vi inkvarterats i vars en garderob med snedtak, alternativet där var dubbelsäng med gemensamt täcke. I Örebro skulle vi få ett dubbelrum med åtskilda sängar och egna täcken, såsom Caj beställt. Det visade sig stämma, när vi väl kom till vårt rum. Hissen var egensinnig. Det tog en bra stund innan Caj och jag, vana som vi är av enklare förläggningar, förstod att nyckelkortet skulle användas vid uppfärd. Där hade ingen GPS hjälpt, kunde vi nöjt konstatera!

Jag misstänker att Caj antingen hör väldigt dåligt eller att han är mycket väluppfostrad. Han sa aldrig något om

mina snarkningar, inte ens en minsta antydan. En verklig hedersman, fast han är kassör! Under dagarna dök det upp två systrar från Caj's förening i Svalöv, som av någon anledning heter Sloff (!?). På fredagskvällen efter redaktörs- respektive cirkelledarkonferenserna, anordnade av släktforskarförbundet, gick vi tillsammans ut med dem för en bit mat och för att titta på Örebro, som ingen av oss besökt i manna- eller kvinnominne. Det visade sig vara en fin och trevlig stad där vi gott kunde tänka oss bo. De första restaurangerna var fullbokade, men så mötte vi vår räddare i nöden – Kalmar-Janne, som vanligt med god fart. Han visade oss till en trevlig pub där vi åt en god middag tillsammans med honom och tre tjejer från Kalmar. Skånsk-smäländsk släktforskarförbrödning och systring!

På söndagseftermiddagen övergav emellertid Caj mig och valde att åka hem i bil tillsammans med sina Svalövsdamer, men jag har gott hopp om att besöka fler släktforskar dagar i hans sällskap – Norrköping nästa!

Mats J Larsson

PS. *DISkutabelt* passar på att gratulera sin ”medarbetare” Karl Hansson och hans Svea som firade sin 75-åriga bröllopsdag i augusti. Kalmar-Janne heter Jutefors. Läsare intresserade av personhistoria ska veta att *Vi Biografi* gav ut sitt första nummer i september. DS.

Innehåll

- 2 Ordförandens spalt
- 3 Redaktörens spalt
- 4 Släktforskar dagarna 2010
- 5 Föredrag i Örebro
Marskalken och Löjtmanten
- 6 *Det svenska dassets historia*
- 7 Utländska tecken i Disgen
av Bengt Kjollerström
- 8 Disgen 8.2 Grundkurs
recension av Mats J Larsson
Fjärrstyrning av datorer
av Göran Thomasson
- 9 Inbjudan till Höstmötet
- 10 Macspalten
av Helge Olsson
Sveriges Dödbok 1901-2009
Kristianstads län komplett
av Peter Wallenskog
- 11 DIS Syd höstprogrammet 2010
Skånska Bokmässan
Platsannons SGF, Okänd fader
- 12 DIS Syd styrelse och faddrar

Släktforskar dagarna i Örebro

Släktforskar dagarna i Örebro invigdes med pompa och ståt lördagen den 28 augusti. Årets arrangemang var samlade i konferensanläggningen Conventum. Allt fanns på bekvämt promenadavstånd; invigning, föreläsningar, mässa, Släktforskarförbundets årsstämma och stämmomiddag. Från

Kö till släktforsarmässan

mitt hotellfönster kunde jag, tidigt på lördagsförmiddagen, se bussar som släppte av släktforskare, som sedan köade till mässlokalerna som öppnade kl. 10. Själva invigningen ägde rum i Conventum Kongress och inleddes av Närkes mässingssextett med marschmusik. Därefter ett celebert besök; den nyvalde kronprinsen från 1810, Jean Baptiste Bernadotte, i Jonas Näslunds gestalt, gjorde oss den äran. Örebro firade i dagarna 200 årsjubileum av riksdagen i Örebro 1810, då den franske marskalken valdes till tronföljare i Sverige. Många av släktforskar dagarnas programpunkter handlade om Örebro riksdagen 1810 och den nya kungadynastin. Bl.a. fotograferades ättlingar till riksdagsmännen 1810.

Ättlingar till 1810 års riksdagsmän

Åsa Persson från Örebro Släktforskarare och ordförande för organisationskommittén hälsade oss välkomna till de tjugofjärde släktforskar dagarna från en scen, som effektivt inramades av två budkavlar med de tidigare arrangörernas namn och årtal. Åsa avlöstes av Släktforskarförbundets ordförande Barbro Stålnacke som konstaterade att vår bransch minsann är värd en egen mässa! Förbundet består av 163 medlemsföreningar med 173 000 medlemmar. Släktforskning är på modet, med exempel som TV-serien "Vem tror du att du är?", som fortsätter i höst och radioprogrammet "Släktband" vars producenter utsetts till årets Örnbergspristagare. Släktforskar dagarna i Örebro kommer att slå rekord i antalet utställare, föredrag och seminarier, förutspådde hon.

Därefter sjöng Gunnar Misgeld ackompanjerad på piano av Lennart Spångberg solosången "Sällheten" som komponerats av Oscar I, när han var kronprins, med text av PA Granberg.

Landshövding Rose-Marie Frebran

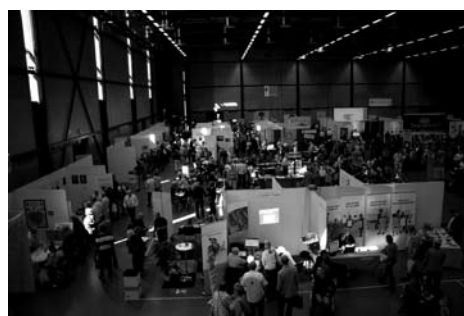
Därpå följde landshövdingen i Örebro län Rose-Marie Frebran som berättade om hur Örebro såg ut vid riksmötet 1810; 3 000 invånare, fyra stenhus, boskap på gatorna och 1 000 besökare. Hon betonade sambandet mellan då, nu och framtiden, släktforskning som folkrörelse och de svenska arkivens roll. Hon invigde släktforskar dagarna, inte genom att klippa band, som hon brukar göra, utan genom att be fyra generationer i familjen Gullberg att knyta släktskapsband genom att fatta varandras händer, ackompanjerade av trumpetfanfarer.

Förmiddagen i Conventum Kongress avslutades med två föredrag. Jan Mårtenssons (f.d. biträdande general-

sekreterare i FN och författare) med titeln "Marskalken och löjtnanten" (se sidan 5). Historikern Christopher O'Regan avlöste med sin exposé "Att beskriva färger för en blind" om det sena 1700-talet som en upptakt till omvälvningarna i Sverige 1809-1810; "en epok som gömmer sig så långt bort att den känns exotisk och spännande, men man kan utan svårighet läsa och tolka brev och dagböcker från den tiden".

Mässan

Utställarna höll till i Conventum Arena. Mässlokalens bottenvåning fylldes snabbt under lördagen. Där fanns också ett café, medan restauranger för

Mässlokalen Conventum Arena

besökare och utställare fanns på andra våningen med fri utsikt över mässan. Den innehöll som vanligt allt som släktforskar- och hembygdsföreningar, arkiv och företag kan erbjuda i ämnet släktforskning. Storsäljaren tror jag att den nya dödsboken var, som såldes i Släktforskarförbundets monter till mäspris 500 kr (se sidan 10). Riksarkivets skiva "Sveriges befolkning 1880", till samma pris, gick så bra att den tog slut under lördagen.

En nyhet för året var KontaktTorget där föreningar under en eller två timmar fick möjlighet att presentera sig och sin verksamhet utan att ha en egen monter. Något som nyttjades av Göinge Släkt- och Hembygdsforskare och Kullabygdens Släktforskarare från våra trakter.

DIS Arena fanns som vanligt i mässlokalen. Där bjöds på fem olika programpunkter lördag och söndag; "Det kunde vi inte ana – 30 år med DIS" med Björn Johansson och Charlotte "Disa" Börjesson; "Disbyt" med Rolf Eriksson, "Kom igång med Dis-

Vår egen "DISA" Charlotte Börjesson

gen" med Christer Gustavsson, "Nyheter i Disgen" med Daniel Berglund m.m. Vår egen nestor Helge Olsson informerade om "Mac" i DIS Arena båda dagarna.

I grannmontern fanns DIS-Bergslagen där jag passade på att köpa den nyutkomna boken "Disgen 8.2 Grundkurs" (se sidan 8).

Redaktörskonferensen

Fredagens redaktörskonferens leddes av förbundsstyrelseledamöterna Anna-Lena Andersson och Anna Löfgren. Den samlade ett fyrtiotal tidnings- och webbredaktörer från hela landet. De gav oss tips på program som kan användas när man gör papperstidningar, t.ex. Scribus som är gratis på nätet, och lämpliga bildredigeringsprogram. Vi fick också en stimulerande föreläsning om upphovsrätt av Nerikes Allehandas chef-redaktör Ulf Johansson, där auditoriet, deltog med liv och lust.

Stämman

Släktforskarförbundets årsstämma ägde rum i Conventum kongress på lördagseftermiddagen. Drygt 150 ombud var på plats. Jan och Caj Nilsson samt Gunnar Persson representerade DIS Syd medan jag själv var ombud för Kristianstadsbygdens Släktforskarförening. Styrelsens verksamhetsberättelse och bokslut för 2009 godkändes. Förbundets ekonomi har ytterligare stärkts. Styrelsen fick ansvarsfrihet och dess förslag till både budget och verksamhetsplan för 2011 godkändes.

Styrelsens proposition om att inrätta en ny utmärkelse – årets eldsjäl – godkändes. Av de till stämman väckta motionerna vann styrelsens förslag utom i ett fall; Genealogiska Föreningens motion om "uppföljning av

förbundsstämmans beslut" bifölls av stämman.

Barbro Stålheim valdes om som förbundsordförande för två år. Valet av fem styrelseledamöter skedde efter slutna röstning. Stämman valde om Anna-Lena Andersson, Gunilla Didriksson och Björn Jönsson och nyvalde Johan Alex Lindman och Åsa Jonsson, samtliga på två år. Stämman drog genom valen ut på tiden. Det blev en utmaning för arrangörerna att snabbt bygga om kongresshallen till festlokal för kvällens stämmomiddag, genom att hissa upp stolarna i taket!

Norrköping 2011

Ja, stolarna hade faktiskt åkt upp i taket, när släktforskarverige kl. 19 bänkade sig till fest i Conventum kongress. Vi underhölls ytterligare en gång av skådespelaren Jonas Näslund som Jean Baptiste Bernadotte. Barbro Stålheim avtackade de avgående styrelseledamöterna Anna-Karin Westerlund och

Skönsjungande Maria Johansson

Birgitta Larhm. Västerås Släktforskar-klubb harangerades för att den skaffat flest medlemmar till "Rötters Vänner". Barbro delade ut förbundets hedersdiplom till Sture Bjelkåker, Föreningen DIS, Henrik Karlsson, Öckeröarnas Släktforskarförening, Lars Otto Berg, Genealogiska Föreningen, Weimar Sjöstedt, Tranås-Ydre Släktforskarförening samt till Annika och Lennart Lindqvist, Midälva Genealogiska Förening.

Så var det dags för årets Örnbergspris, eller som det egentligen heter Hederspriset till Victor Örnbergs minne. Priset på 10 000 kr tilldelades journalisterna Gunilla Nordlund och

Elisabeth Renström, programledare för radiogrammet Släktband, som hittills sänts under åtta säsonger i P1.

Under kvällen underhöll sångerskan Maria Johansson, med fantastisk orkester, oss mellan prisutdelningar och tal. För mig var det en ny positiv bekantskap – som den tösen kunde sjunga! Tiden går fort när man har trevligt och snart var det dags att avrunda kvällen. Barbro tackade Åsa Persson för gott värdskap och Åsa förde tacket vidare till sin organisationskommitté och övriga engagerade som välförtjänt avtackades på scenen. Budkavlen fylldes på med Örebro 2010 och lämnades vidare till Johan Lundqvist från Norrköping som arrangerar släktforskarlagarna 2011.

Mats J Larsson

Föredrag i Örebro

Det fanns en uppsjö av föreläsningar och seminarier att lyssna på under släktforskarlagarna. Varje timme gavs det hela fyra föredrag att välja mellan, och endast ett fåtal gavs mer än en gång. Trots det stora utbudet blev flera av lokalerna snabbt fullsatta och många intresserade fick vända i dörren. Referaten från de föredrag jag besökte ryms inte i detta nummer. Få se om de får plats senare.

Marskalken och löjtnanten

Jan Mårtensson, f.d. bitr. generalsekreterare i FN, inledde med att säga att han var tillbaka på brottsplatsen. Han hade i sin ungdom arbetat på posten i Örebro som då låg på den plats där Conventum nu ligger. Föreläsningen handlade om löjtnanten Carl-Otto Mörner och marskalken av Frankrike, fursten av Ponte Corvo, Jean Baptiste Bernadotte. Carl-Otto Mörner (1781-1868) var officer och son till en landshövding i Uppsala. Han fick kungens tillåtelse att gå i fransk tjänst. Han deltog i kriget mot Ryssland 1809 och sårades i slaget vid Oravais.

Mörner vistades i Uppsala vid tiden för statskuppen mot Gustav IV Adolf 1809. Utrikesstatsminister Lars von Engeström utsåg Mörner till kurir

Jan Mårtensson

i juni 1810. Han skulle resa till Paris med nyheten om att tronföljaren Karl August hade dött i maj och efterhört Kejsare Napoleons uppfattning i tronföljarfrågan. Mörner medförde en dubblätt av kurirposten. Den ordinarie kuriren nådde Paris i början av juni medan Mörner kom fram den 20 juni, samma dag som Axel von Fersen blev ihjältrampad i Stockholm vid upploppen efter kronprins Karl Augusts begravning.

Mörner fick företräde för Napoleons sekreterare och frågade om Kejsaren kunde tänka sig marskalk Bernadotte som tronföljare i Sverige och fick beskedet att Kejsaren inte motsatte sig Bernadotte som svensk tronföljare, men att han hellre såg en annan av sina marskalkar, sin styvson Eugène de Beauharnais som kronprins av Sverige. Generalen Fabian Wrede som samtidigt befann sig i Paris stödde Mörners sak. När Mörner återkom till Stockholm och avlade rapport för von Engeström, blev ministern mycket upprörd. Han ansåg att Mörner överskridit sina befogenheter och utbrast; "Pojke, du skulle sitta där varken sol eller måne skiner!". von Engeström stödde Karl Augusts bror Fredrik av Augustenborg som tronföljarkandidat och han förbjöd Mörner att resa till Örebro.

Tronföljarfrågan skulle avgöras vid ett riksmöte i Örebro. Man bedömde att det skulle vara lugnare att avgöra frågan i den sömniga landsortsstaden än i huvudstaden. För övrigt förbjöds utländska delegationer att vistas inom tio mils omkrets från Örebro. Vad som hände i Örebro är välbekant. När riksmötet samlades var det en klar majoritet för Fredrik av Augustenborg. Så dök den franske handelsmannen

Fournier upp i Örebro med ett tandpetarfodral som pryddes av en bild av marskalk Bernadottes hustru och lille son. Den 21 augusti, två månader efter Mörners uppvaktning i Paris, utsåg riksdagen i Örebro enhälligt Jean Baptiste Bernadotte till Sveriges kronprins.

Mörner utnämndes till kapten 1811 och var under en tid adjutant hos den nye kronprinsen. Efter ett tag blev Mörner besviken på den blivande kungens politik, eftersom han inte tänkte återta Finland, vilket Mörner önskade. Mörner avancerade till överste och blev senare ståthållare på Rosersbergs slott. Men han var osmidig och eldfångd och lämnade den militära banan för annan verksamhet och slutade som tullinspektör på Blockhusudden.

Jan Mårtensson avslutade föredraget med att berätta om en episod från sin tid som kungens handsekreterare. På yttre borggården vid Stockholms slott finns i stenläggningen en kompassros och personalen var tillsagda att inte gå över den. I hovförvaltningen jobbade då en yngling vid namn Mörner som vaktmästare. Denne Mörner gick alltid över stjärnan. Fick han tillsägelse svarade han; "Jag går på stjärnan – det var vi som tog hit dom!"

Det svenska dassets historia

Jag kunde inte motstå att lyssna på denna föreläsning, med underrubriken "en ren skitsak", av professorn i historia vid Linköpings universitet Kalle Bäck, en skicklig forskare förklädd till underhållare.

Sitt intresse för de svenska dassen fick han när han samlade material till en bok om de svenska torpen. Han hade sin lilla dotter med sig och hon ville alltid kolla torpens dass och räkna antalet hål. Varför satt dom så många på dass tillsammans, pappa? frågade dottern. Kalle kunde inte svara på det, men det skulle han ta reda på! Han intervjuade folk på landet om dassen i mellan två och elva timmar (men då pratade ni en del skit också, Kalle?).

Som bakgrund lämnade Kalle en del statistiska fakta från 1936 års folk-

och bostadsräkning; 36 procent bodde i sexpersonshushåll, 2/3 bodde i två rum och kök eller mindre. 53 procent hade el enbart för belysning, 20 procent hade avlopp, 19 procent hade vatten indraget och endast två procent hade bad eller dusch. Av folket på landsbygden hade mindre än en procent toalett inomhus. Det är vid den tiden som författaren Lubbe Nordström skrev om "Lortsverige".

Kalle ställde upp följande hypotes för sitt arbete; dasset utgjorde en oas för förtrohet, social kontakt t.o.m. för folkbildning. Han frågade vid intervjuerna om besökstidens längd, hur ofta man gick på dass tillsammans, vem som gick tillsammans och vilket innehåll som samtalen på dass hade.

När det gällde besökstiden så tenderade den att bli längre ju senare på dagen. Efter middagen (alltså mitt på dagen) varade besöken 15-20 minuter, längre för män än för kvinnor, som ju hade disken att ta hand om. På kvällen blev besöken längre, men det fanns stora skillnader mellan sommar och vinter. Kalla vinterdagar blev besöken naturligt nog kortare.

På morgnarna gjorde man vanligen sina toalettbesök ensam, men redan vid middagstid skedde besöken i hälften av fallen tillsammans med någon. Under kvällstid var det mera regel än undantag att gå på dass tillsammans. (Av 400 undersökta dass står de med två eller tre hål för 70 procent. Det var vanligare att dassen hade fyra till sju hål än att de var s.k. ensittare!). Finkänslighet vid toalettbesök är en modern uppfinning, menade Kalle Bäck. "Ska du hänga med på dass?", var en vanlig uppmaning förr i tiden. I Efesos i Grekland finns världens största gemensamhetsdass, enligt Kalle, med 25 platser? Där kunde man serveras bröd, vin och druvor, ja även musik!

Vilka gick man då på dass med? Ja, det fanns olika

Kalle Bäck

konstellationer; män med män, kvinnor med kvinnor, mor och dotter, far och son, samma hushåll t.ex. husbonde och dräng, det gifta paret. Vad pratade man då om i de olika konstellationerna? Man och hustru pratade om viktiga ekonomiska beslut (som inte de andra i hushållet fick veta, innan de bestämt sig), och de grälade om relationen till den äldre generationen i synnerhet till svärmodern. Mor och dotter och far och son pratade om arbetet; vad man gjort, vad som ska göras och hur det gjordes, med plats för kritik, som bara gavs enskilt, och om pubertet och menstruation. 3/4 av flickorna fick sin första menstruationsinformation på dass. Mödrar talade med döttrar om förhållandet till pojkar, särskilt tydliga var de på fredagarna inför lördagsdansen. Även fäder talade med söner om flickor, men oftast i allmänna termer som ”du är väl rädd om flickorna”. Mer konkreta var samtalen om brännvinets faror och pengar till lördagskvällen. Ungdomar pratade på dass om det motsatta könet, framtidsplaner, om att flytta till sta'n, men inte om utbildning eller sport. Sport blev en viktig fråga för ungdomen på landsbygden först på 30-talet.

Dasset visade sig vara den oas för förtroeligheter, social kontakt och folkbildning som Kalle antagit. Det vanligaste namnet på dass är ”hemlighuset” och det syftar inte på vad som ska göras bort på stället, utan att det är en plats för hemligheter och förtroenden. Detta försvinner inte med att WC inne blir vanligt på 50-talet. Det är fortfarande det gamla utedasset som används för förtroenden.

Håller ”dasset” på att i vår tid återta sin gamla roll, frågade Kalle? Kanske inte för det förtroliga samtalet, men för social samvaro. Han har studerat kataloger från hus- och vvs-firmor och konstaterade att badrummet, som numera kallas hygienutrymme, bara blir större och större och fylls med fler och fler prylar som motionscyklar, roddmaskiner och bubbelpad, men fortfarande bara *en* toalettstol.

”Dasset är långt mycket större än bara en skitsak”, slutade Kalle Bäck.

Mats J Larsson

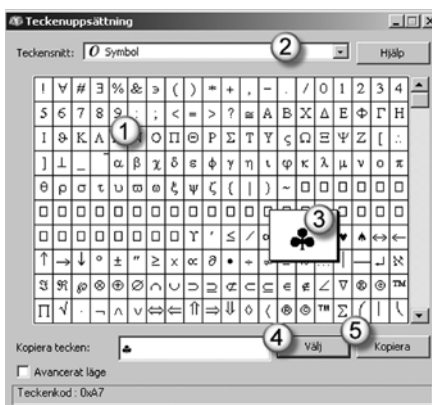
Utländska tecken i Disgen

Min roll som fadder har jag märkt att användarna inte alltid behärskar Windows och dess många möjligheter. I denna artikel behandlar jag hur utländska och andra tecken skrivs i Disgen.

Teckenuppsättning i Windows

Varje teckensnitt i Windows innehåller betydligt fler tecken än tangentbordet rymmer. För att se och använda alla finns programmet Teckenuppsättning. Det kan användas för att skriva alla de tecken som normalt inte är enkelt åtkomliga från tangentbordet. Man kan också välja mellan olika teckensnitt för att få tillgång till en enkel metod att skriva t.ex. tecken som används i främmande språk som Æ, ç och þ eller speciella räknetecken och symboler som Σ, ⇒ och ♣ samt en hel del annat.

Du når programmet Teckenuppsättning under Start/Alla program/Tillbehör/Systemverktyg/Teckenuppsättning eller genom att klicka på Kör och skriv sedan charmap och tryck ok. Teckenuppsättning kan användas när du arbetar i Disgen såväl som i ordbehandlingsprogram, e-postprogram eller i en dialogruta. Öppna programmet vid sidan av Disgen och välj sedan det tecken du behöver.

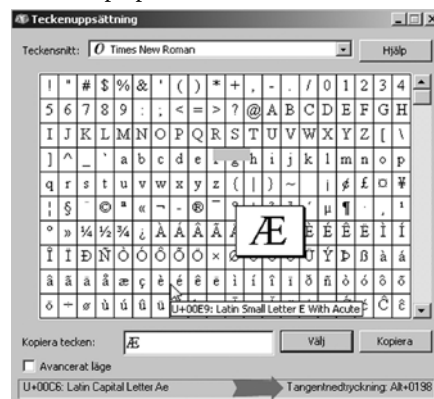

Figur 1

Programmet Teckenuppsättning

I figur 1 ser du alla tecknen (1) i de olika teckensnittet Symbol. I rutan teckensnitt (2) väljer du önskat teckensnitt och sedan tecken (3). Klicka därefter först på knappen Välj (4) och sedan på Kopiera (5). Gå tillbaka till det program du arbetade i och använd inklistringsfunktionen, eller tryck helt enkelt

på tangenterna Ctrl + V, så kommer tecknet på plats.

Figur 2

I figur 2 ser du Teckenuppsättning för normala teckensnitt, Times, där jag markerat danskt Æ. Vid pilen längst ner till höger visas vilka tangenter, ALT + 0198, som används för att producera just detta tecken i en text. Behöver du skriva det, håll ner Alt-tangenten medan du skriver alla fyra siffrorna på det numeriska tangentbordet - det fungerar inte med sifferraden ovanför bokstavstangenterna. När du sedan släpper upp Alt igen skrivs bokstaven.

Denna metod kan du använda var som helst, och du behöver inte ha programmet Teckenuppsättning igång. Allt du behöver göra är att notera sifferkombinationerna för de tecken du ofta behöver. Dessa s.k. ASCII-koder kan man också slå upp på www.asciitabell.se.

En del vanligare tecken kan du åstadkomma direkt vid tangentbordet. T.ex. ett é åstadkommer du genom att först trycka ned accenttangenten och därefter ett e. På samma sätt skapar du ett tyskt ü genom att först trycka ned tangenten med de två prickarna (bredvid returtangenten) och därefter u.

Bättre än Windows Teckenuppsättning är programmet Extended Character Map som du kan hitta med Google. Det finns många fria teckensnitt med symboler för olika ändamål som man kan hitta på Internet.

Hör av dig med tips om vad jag ska behandla så får du kanske läsa fler artiklar i *DISkutabelt*.

Bengt Kjöllnerström
bengt@dissyd.se

Disgen 8.2 Grundkurs Recension

Äntligen finns hos DIS en kursbok som grunderna i vårt kära släktforskarprogram Disgen 8.2. Det är DIS Bergslagen som har tagit fram kursen och sammanställt den i ett spiralbundet häfte på 108 sidor (författarna heter Göran Thomasson, Åke Dahlqvist och Jan Wallin). Initiativet ska DIS Bergslagen ha all heder av.

Kursboken är avsedd för nybörjare i Disgen som går en läroledd kurs eller studiecirkel. Boken är därför upplagd med övningar som deltagarna ska utföra. Den bygger alltså inte på att man övar genom att mata in den egna släkten. Varje nytt kursavsnitt startar med att man läser in en säkerhetskopierad från förra avsnittet, för att säkerställa att alla deltagare har korrekta uppgifter i sitt program. Det finns säkerhetskopior för samtliga avsnitt sparade som kan användas. Detta att deltagarna kan se om de gjort "fel" och snabbt få tillgång till "rätt" material är naturligtvis en styrka i en läroledd utbildning.

För en person som i stället använder sig av kursboken vid självstudier kan det kännas som en omväg att använda

sig av kursbokens exempel i stället för att mata in sina egna barn, föräldrar och äldre generationer. Jag tror att om man får arbeta med eget material blir man mera motiverad att lära sig. En kompletterande självstudiehandledning skulle öka bokens värde och är ett alternativ till en omarbetning av boken för självstudier.

Jag har gått genom bokens sju kursavsnitt och finner dem logiskt och pedagogiskt uppbyggda. Exempelen visas metodiskt steg för steg med många färgillustrationer. De ligger i huvudsak på en grundläggande nivå, vilket kursbokens titel utlovar. Jag tycker dock att avsnittet om att välja språk i Disgen känns för avancerat för lektion 3 i en nybörjarkurs, men se det som en anmärkning i marginalen.

Med författarnas exempel och tips fick jag flera aha-upplevelser om hur fantastiskt vårt program är. Det har gått ett bra tag sedan jag fick lära mig grunderna i Disgen av makarna Jönsson i Kristianstad. Repetition är utbildningens moder! Efter avsnittet om foton lade jag in min farfar Johan Peter Larssons porträtt i mitt program. Jag har inte tagit mig tid till att lägga in släktfotografierna tidigare. Nu var

det "lätt som en plätt" när jag följde kursboken steg för steg.

Avsnittet om källhantering kan kanske upplevas tungt för en nybörjare, men ack så nödvändigt. Om man lär sig registrera källorna rätt från början, är mycket vunnet. Det är mycket arbetskrävande att rätta till källorna i efterhand. Det kan många gamla släktforskarrävar intyga.

Mats J Larsson

Boken säljs av DIS Bergslagen, pris 200 kr för sina medlemmar och 300 kr för övriga, frakt tillkommer (se dis-bergslagen.se/?paged=2).

Fjärrstyrning av dator

Många, som söker hjälp av en fadder, har svårt att förklara sitt problem och även att följa de råd en fadder ger. Då kan det vara rationellt om faddern kan fjärrstyra den hjälpsökandes PC. Om båda har Windows 7 ingår en sådan funktion i Windows. För övriga versioner, inkl. Windows 7, finns ett program att ladda ner från Internet. Det heter TeamViewer och är gratis för privatpersoner.

Programmet laddas ner från <http://www.teamviewer.com/sv/>. Den bild som visas där ser ut som här intill.

Klicka på Delta i en session och välj Spara. Se till att programmet sparas på skrivbordet.

Om den fadder du ringer har TeamViewer installerad startar du din version av TeamViewer. Programmet visar då

ett id-begrepp på nio siffror, unikt för din PC och samma varje gång du startar TeamViewer. Dessutom visas ett lösenord på fyra siffror, unikt för varje start av programmet. När din fadder startar sin version av TeamViewer matar han in din PCs id-nummer och lösenord. Sekunden senare visas ett fönster på hans PC som visar din PCs skrivbord.

Han kan nu köra din PC samtidigt som du ser vad han gör.

Göran Thomasson

Eskilstuna

Denna artikel har tidigare publicerats i Disponibelt, DIS Bergslagens tidning, Nr 2 - 2010.

DIS Syd bjuder in till höstmöte i Ängelholm den 24 oktober

DIS Syd:s höstmöte arrangeras söndagen den 24 oktober kl. 13-16. Vi håller till i Ängelholm denna gång, i stadsbibliotekets aula, som ligger vid Stortorget. På kartan ligger torget precis norr om bokstaven n i Ängelholm. Kaffe, te och smörgås serveras till en billig penning.

Vi har bjudit in **Björn Johansson** från DIS till höstmötet. Björn har jobbat med Disgen, framför allt med utvecklingen av den nya kartversionen i Disgen 8.2a. Kom till Ängelholm för att se och höra Björn berätta om "kartans mysterium". Bilden av Björn i full aktion i DIS Arena är tagen under årets släktforskar dagar i Örebro.

Höstmötet kommer också att behandla en ändring av 3 § i stadgarna, med innebörden att styrelsen ska tillhandahålla revisorerna bokslutet senast tre veckor före årsmötet. Ändringen beslutades på vårens årsmöte, men det krävs två beslut, för att den ska träda ikraft.

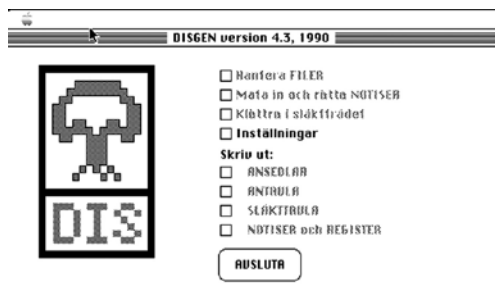
Som vanligt träffar du DIS Syds styrelse och kan få svar på dina frågor om släktforskning eller tekniska problem. Tommy Lilja besöker oss med knektregistret och Ivar Björklund scannar in dina bilder till självkostnadspris och kan hjälpa till med HTML-problem för dem som tänker lägga upp sin släkt på nätet.

Hjärtligt Välkomna

Macspalten

Macspalten blir en liten historisk Mexposé över Disgenprogram i Macintoshdator (Obs i dator utan emulator). Från Disgen 3.5 i slutet av 1980-talet, via 4.3 1990 och 4.4 1993 till dagens 4.5.5.

Det finns nu en uppdaterad version av Disgen 4.5.5 (6), som kan laddas hem från DIS hemsida <http://disgen.dis.sel>.

Som tidigare kan programmet endast köras i OS 7, 8 eller 9 och kräver start av andra program om datorn har ett Ramminne (inbyggt eller virtuellt) som är större än 16 MB. Programmet kan också köras i PowerBook G4, med OS9, men då går det inte att göra utskrift till skrivare.

Faddrar för detta program är;
Kerstin Bjernevik, Kista, tel. 08-751 16 30, kerstin.bjernevik@bredband.net

Kerstin Olsson, Eslöv, tel. 0413-310 25, kerstin.olsson17@combem.se
Sven Olby, Västerås, tel. 021-204 94, sven.olby@telia.com

Jag kan berätta att ännu en gammal släktutredning har blivit räddad. Den här gången handlade det om två antavlor från Helsingborg, skapade i slutet av 1980-talet i Disgen 4.3 som vi lyckades konvertera till Reunion 9.

Helge Olsson
Mac- o Reunion-fadder
helge@dis-syd.se

Nu är den här

Det är den femte versionen av Sveriges Dödbok. Utgåvan är kompletterad med ca 2,5 miljoner avlidna för perioden 1901-1946, som frivilliga medarbetare registrerat i projektet *Namn åt de döda* vilket innebär att ca 70 procent av samtliga döda under de åren ingår. Från 1947 och framåt ingår samtliga avlidna, där det för åren 2007-2009 har tillkommit 272 000 avlidna sedan förra utgåvan. Totalt innehåller denna DVD 7 880 000 poster. Det kan förekomma enstaka poster 1895-1901.

Enklast handlar du i Rötterbokhandeln <http://genealogi.netrix.se>. Frakt och expeditionskostnader tillkommer.

Kristianstads län komplett

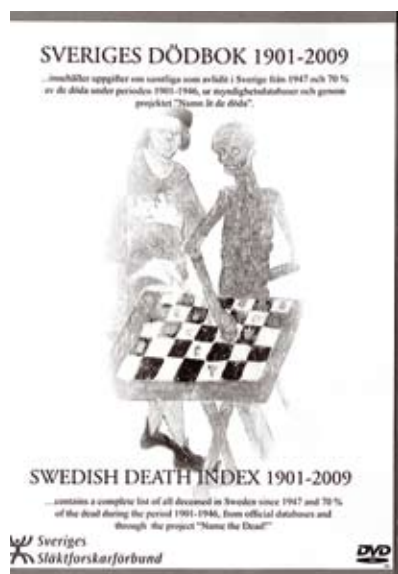
Genom samarbete mellan Genline och DIS har nu alla husförhörslängder i 249 församlingar i Kristianstads och Gotlands län indexerats genom att namn på byar, gårdar och torp skrivits in. Detta underlättar för släktforskaren som snabbt kan hitta till rätt sida genom att söka på ett platsnamn i stället för att bläddra sig fram i längden. 709 517 platser har registrerats av frivilliga DIS-medlemmar. Du hittar funktionen Sök plats i Genline FamilyFinder till höger om knappen Sekvenser.

Eftersom det finns en koppling mellan indexerade platser i husförhörslängderna och de platser som lagts in i Bygdeband innebär detta även att det blir enklare att hitta övrigt material om en plats. I den senaste versionen av Genline FamilyFinder finns gröna Bygdebandssymboler längst till höger i sökfönstret. Dessa symboler visas för de sidor som är indexerade på bildnivå och där en matchning finns mellan platser i kyrkboken och platser i Bygdeband. Klickar du på en Bygdebandssymbol öppnas en webbläsare och du förflyttas direkt från platsen i husförhörslängden till samma plats i Bygdebandsdelen av Familjeband. Där hittar du bilder och kompletterande information om platsen.

Platsinformationen läggs in av hembygdsföreningar anslutna till Bygdeband. I det fall det ännu inte lagts in någon information ser du istället platsens position på en karta. Den inlagda informationen ökar i takt med att hembygdsföreningarna digitaliserar sina arkiv. F.n. arbetar cirka 280 föreningar med att lägga in material.

Med abonnemang hos Genline får du nu på köpet tillgång till kopplingen mellan platser i kyrkboken och platser i Bygdebandsdelen i Familjeband. I framtiden får du betala för tjänsten. Inloggningsuppgifterna till Genline fungerar på Familjeband.se, men första gången du loggar in måste du ange vissa uppgifter för att komma igång.

Peter Wallenskog
Projektledare Bygdeband

Medlemspris: 525 kr, övriga 625 kr

Program för DIS Syd hösten 2010

Reservation för ändringar – kontrollera på vår hemsida www.dis-syd.se

HÖSTMÖTE DIS Syd

2010-10-24

Plats: Ängelholm, stadsbiblioteket

Tid: 13.00 -16.00

Kontaktperson Jan Nilsson

jan@dis-syd.se

ARKIVENS DAG

2010-11-13

Plats: på olika orter i landet & ACS

Kontaktperson din lokala släktforskar-förening

ESLÖV

Plats: Karidal, Tröskevägen 2, buss 2 från stationen 3 gånger/timme, parkering finns på Föreningstorget

Kontaktperson: Kerstin Olsson

kerstin@dis-syd.se

Kostnad 30 kr inkl. fika

2010-10-02

DIS-träff för Mac- och PC-användare

Tema: Bilder i släktforskningen, enkel bildbehandling

Tid: 13.00 - 16.00

2010-11-27

DISGEN-träff

Tema: Bildbehandling och scanning av bilder till släktböcker och släkttavlor

Tid: 13.00 - 16.00

2010-12-04

DISGEN-träff

Tema: Vi svarar på frågor som du skickar i förväg till kerstin@dis-syd.se

Tid: 13.00 - 16.00

HÖGANÄS

Plats: Kullabygdens Släktforskarens lokal, Linnégatan 15, Höganäs

Kontaktperson: Gunnar Persson

gunnar@dis-syd.se

Kostnad 30 kr per gång inkl. fika

2010-10-23

DISGEN-träff

Tema: Dubblettsökning, flytta, koppla

Tid: 13.00 - 16.00

2010-11-20

DISGEN-träff

Tema: Utskrifter

Tid: 13.00 - 16.00

KRISTIANSTAD

Plats: KSFs lokal på Almvägen 18 B

Kontaktperson: Rune Jönsson

rune@dis-syd.se, 044-245217

Cirklarna riktar sig till nybörjare.

Kostnad 30 kr per gång inkl. fika,

obligatorisk föranmälan

2010-10-06

DIS-cirkel

Tema: Backup, anföruster, dubblett-kontroller

Tid: 18.00 - 20.30

2010-11-10

DIS-cirkel

Tema: Disbyt-utdrag, kartor, porträtt

Tid: 18.00 - 20.30

RONNEBY

Plats: ABF:s lokaler Kungsgatan 2

Kontaktperson: Bo Lundgren

bo@dis-syd.se

Ingen anmälan, fika till självkostnad

2010-10-23

DISGEN-träff

Tema: bestäms senare

Tid: 10.00 - 14.00

2010-11-20

DISGEN-träff

Tema: bestäms senare

Tid: 10.00 - 14.00

2010-12-11

DISGEN-träff

Tema: bestäms senare

Tid: 10.00 - 14.00

Fler utbildningar kan komma att ordnas på olika orter inom DIS Syd:s område hösten 2010. Håll dig uppdaterad på vår hemsida www.dis-syd.se.

Skånska Bokmässan

16-17 oktober 2010

Kulturmagasinet

i Helsingborg

på Fredriksdals friluftsmuseum

Hitta dina hembygder!

Berättelser om hembygder
och lokal historia

Möt bokförlag,
forskare, författare,
hembygdsföreningar,
redaktörer, bokälskare,
berättare, poeter

Arr.

Skånes hembygdsförbund

www.skaneshembygdsforbund.se

Författarcentrum Syd

Kulturmagasinet i Helsingborg

Platsannons

SGF håller på med ett projekt "Okänd fader" där man försöker leta upp okända fäder och mödrar och lägga in dem i en databas. SGF behöver hjälp att skriva av olika register och lägga in uppgifterna i Excel. Likaså behöver Berit Aronsson någon som assisterar henne som koordinator i projektet. Vill du hjälpa till med någotdera så kontakta Berit Aronsson tel. 040-12 97 25 eller Jan Nilsson tel. 076-789 57 88.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:

DIS Syd
Porfyrvägen 20
224 78 Lund

B

Nu är vi fler än 3 000!

DIS Syd är en ideell förening som startade 1992. Föreningens ändmål är att främja kunskapen om, förståelsen för samt användningen av datorn som redskap i släktforskningen.

När du blivit medlem och har frågor så hjälper vi dig. Vi ställer upp med faddrar och kurser i ditt närområde. Vi hjälper dig att få ut mer av DIS produkter.

DIS Syd är den sydligaste regionföreningen i DIS, Föreningen för Datorhjälp I Släktforskningen. Vi samlar medlemmar från Skåne, Blekinge och södra Halland där fyra av fem DIS-medlemmar även är medlemmar i DIS Syd.

DIS Syd samarbetar med Skånes Genealogiska Förbund och de ca tjugo lokala släktforskarföreningar som finns i regionen och vi medverkar ofta i deras olika sammankomster.

Vi anordnar egna arrangemang av olika slag, t.ex utbildningar. Se vårt program på föregående sida. Vi har förstås en egen hemsida för att underlätta elektronisk kontakt släktforskare emellan.

Föreningens medlemsblad, *DISkutabelt*, kommer ut fyra gånger per år med användarefarenheter, tips, programnyheter och föreningsnytt.

Medlemsavgiften i DIS Syd är 50 kr om året, 25 kr för familjemedlemmar. Det förutsätter medlemskap i DIS som kostar 130 kr om året, 65 kr för familjemedlemmar.

Kom med du också och se vad vi har att erbjuda!

Styrelse:

Jan Nilsson	Lagerlöfs väg 14	245 32	Staffanstorp	046-255788	jan@dis-syd.se	Ordförande
Caj Nilsson	Herrevadsgatan 20	268 31	Svalöv	0418-668324	caj@dis-syd.se	Kassör
Bengt Kjällerström	Östra Vallgatan 41	223 61	Lund	046-126018	bengt@dis-syd.se	Webmaster
Bo Lundgren	Avenboksvägen 3	372 52	Kallinge	0457-24413	bo@dis-syd.se	Ledamot
Rune Jönsson	Orienteringsgatan 4	291 66	Kristianstad	044-245217	rune@dis-syd.se	Sekreterare
Kerstin Olsson	Östra Ströö 2602	241 91	Eslöv	0413-31025	kerstin@dis-syd.se	Mac-ansvarig
Gunnar Persson	Långarösvägen 8	263 32	Höganäs	042-330515	gunnar@dis-syd.se	Fadderansvarig

Faddrar:

Anders Larsson	Storgatan 17	233 31	Svedala		anders@dis-syd.se	PC-fadder
Arne Sörlöv	Norra Alnaryd 216	370 33	Tving	0455-70304	arne.s@dis-syd.se	PC-fadder
Bengt Kjällerström	Östra Vallgatan 41	223 61	Lund	046-126018	bengt@dis-syd.se	PC-fadder
Gunnar Persson	Långarösvägen 8	263 32	Höganäs	042-330515	gunnar@dis-syd.se	PC-fadder
Holger Andersson	Remmaregränd 1	226 51	Lund	046-248069	holger@dis-syd.se	PC-fadder
Jan Nilsson	Lagerlöfs väg 14	245 32	Staffanstorp	046-255788	jan@dis-syd.se	PC-fadder
Ove Billing	Torngatan 13	312 31	Laholm	0430-14120	ove@dis-syd.se	PC-fadder
Rune Jönsson	Orienteringsgatan 4	291 66	Kristianstad	044-245217	rune@dis-syd.se	PC-fadder
Helge Olsson	Västergatan 28	231 70	Anderslöv	0410-20002	helge@dis-syd.se	Mac&Reunion-fadder
Kerstin Olsson	Östra Ströö 2602	241 91	Eslöv	0413-31025	kerstin@dis-syd.se	Mac-fadder
Georg Aagerby	Gildshøj 86 DK-2605	Brøndby	Danmark	+45-43965337	g.agerby@jubii.dk	PC-fadder, Danmark

Disbyt-ombud

Ronnie Thomasson	Östervångsvägen 15	224 60	Lund	046-122100	disbyt@dis-syd.se	Disbyt-ombud
------------------	--------------------	--------	------	------------	-------------------	--------------

VAR MED I DIS SYD

VAR MED OCH PÅVERKA UTVECKLINGEN

VAR MED OCH HJÄLP DINA SLÄKTFORSKARKAMRATER DÄR DU KAN

